

ХАЬИАТ
1937 СЫЛТАН
ТАХСАР

САХА РЕСПУБЛИКАТЫН НЬУРБА УЛУУХУН ХАЬИАТА

НЬУРБА

12+

ТЭРИЙЭЭЧЧИЛЭР: СР Правительствота, Ньурба улууһун “Ньурба” (“Огни Нюрбы”) хаһыат редакцията” автономнай тэрлгэ

Саха Өрөспүүбүлүкэтин салалта-тын уонна тус бэйэм ааптыттан эңигини Олонхо күнүнэн эбэрдэлиһин!

ЮНЕСКО 16 сыл анараа өттүгэр Олонхону киһи-аймах тылын уонна өйүнэн айбыт нэһилиэстибэтин шедевринэн биллэрбитэ саха олонхото аан дойдуга сүнгэн суолталаабын биллини буолар.

Уон тыһыынчаттан түөрт уон тыһыынчага тиийэр устууокалаах олонхону өйтөн кэспир, устар ууну сомоболуур уус тыллаах, дэгиттэр талааннаах олонхонуттарбыт айан хаалларбыт айымньылары былыргы өттүгэр төһө да сурукка тиһиллибэттэлэр, үйэлэри унуордаан көлүнэттэн көлүнэбэ уостан-уоска бэрлээн, норуоппут киэн туттуута, төрүт культуурабыт, баай тылбыт күндү чөмчүүгэ буолаллар. Олонхо ырыаларын сорох чаастарын XIX үйэ 40-с сылларыгар Афанасий Уваровский, Отто фон Бетлинг сурукка аан бастаан киллэрбиттэрэ. Саха норуотун сүдү айымньытын чөл хаалларыга уонна киэн эйгэбэ тарбатыга өрөспүүбүлүкэбит судаарыстыбаннай уонна уопастыбаннай деятел, сурыйааччы уонна учуонай Платон Алексеевич Ойуунускай сүнгэн кылааты киллэрбитэ.

Урукку дьылларга Олонхо өбүгэлэрибит культурунай сынныалантарын биир сүрүн

Олонхо күнүнэн!

Ытыктабыллаах Саха сирин олохтоохторо!

көрүнгүнэн буолара. Дьынэ даҕаны, Олонхо - биир киһи тыһаатыра. Олонхону толорооччу крүолаһын уларытан хас да араас киһи оруолун толорор. Былыр олонхонут кэлэрин истиһэн, ыаллы алаастартан оҕолуун-уруулуун элбэх киһи мустара. Ол курдук, саха дьонно төрөөбүт тыл барамат баайын, эриккэс эйгэтин, дэгэтин, кустук өгүнэн ооннуур өгүн-дьүһүнүн эттэригэр-хааннарыгар оҕо эрдэхтэриттэн ингэриннэллэрэ.

Олонхо биһиги өрөспүүбүлүкэбитигэр билгин даҕаны тыһынаах. Сыл айы Олонхо ыһаҕа ыһылар. Быйылгы ыһах Өлүөхүмэ улууһугар тэриллэн, оҕо, ычат, улахан дьон ортоугар олонхону толорооччулар өрөспүүбүлүкэтээҕи куонкурустара ыһаҕылыытытара. Олонхо доллоһуотар тойуга Өлүөхүмэ туонатыгар үс күн устата дуорайыта. Бу ыһахха ычаттар бөлөхтөрүгэр 20 киһи кыттыбыта киһини үөрдөр. Инникитин кинилэр ааттаах-суоллаах олонхонут буолуохтара диэн эрэнэбин.

Олонхону чөл хааллары уонна сайын-

нары үлэтэ өрөспүүбүлүкэбэ үс хайысханан барар. Ол курдук, Дьокуускайга Олонхо Тыһаатыра ситиһиллээхтик үлэтир. Кэнники кэмнэ ычакка анаан Амма биллилээх олонхоһута Тимофей Захаров-Чээбий олонхотунан “Ала Булкун” диэн комедия-испэктээҕи туруорда. Саха олонхотун матыбынан оноһуллубут испэктээктэр тас дойдулар сыаналарыгар тахсан, аан дойду көрөөччүлэрин сэнээриллэрин, биллиһилэрин ыаллара кэрэхсэбиллээх.

Иккис хайысханы научнай-методическай үлэбэ уонна норуоттар икки ардыларынааҕы сибээскэ Олонхо Киинэ салайар. Бу Киин өрөспүүбүлүкэтээҕи уонна норуоттар икки ардыларынааҕы таһымна үгэс буолбут олонхонуттар бэстибээллэрин, сэмнээрдэри, маастар-кылаастары, кэмпириэнсийэлэри ытар, “Олонхо олуктара”, “Ийэ тыл биһигэ” научнай-методическай сирэйилэри таһаарар.

Үлүс хайысханы М.К.Аммосов аатынан Хотугулуу-Илинги федеральнай университетка тэрлиһит Олонхо научнай-чинчийэр института салайар. Кыһа саха

олонхотун кыһалбаларын үөрэтэр, тиз-кистэри, монографиялары, хомууруннуктары, ыстатыйалары бэлэмнэн таһаарыны, олонхону омок тылыгар тылбаастаһыны былааннаан үлэтир.

Күндү биир дойдулаахтарым!

Бу бэлэ күннэ анаммыт тэрээһиннэргэ көхтөөхтүк кыттан Олонхону сайыннарыгы уонна киниги тарбатыгы бэйэбит кылааккытын киллэрэгитигэр ынырабын. Олонхо Дэкээдэтэ сыл айы ытыллар үгэскэ кубулуйда. Быйылгы Дэкээдэ бырагырааматыгар 50-тан тахса тэрээһин киирдэ: тэлэбиэсринэн биэриллэр эргиридэрэ, куонкурустар уонна бэстибээллэр, испэктээктэр, научнай-практическай кэмпириэнсийэлэр, төгүрүк остуоллар, сэмнээрдэр, маастар-кылаастар, айар кизнэлэр.

Барыгытыгар чэгиэн-чэбдик, этэннэ буолууну уонна дьолу баҕарабын! Саха норуотун духуобунай сыанастарын уонна аан дойду олоһун анаарытын ингериммит сүдү айымньыны - Олонхону - истиг уонна аабын, оҕолоргутун уонна эдэр ыччаты төрөөбүт тылы таптырыга, ытыктырыга үөрэтин!

Саха Өрөспүүбүлүкэтин Ил Дархана А.С. НИКОЛАЕВ.

– Бырагыраама олоххо киирэр –

"Региональной сайдыы" 49 кыбартыралар дьэни эрдэлээн быйыл үлэбэ киллэрибэ

Ньурба улууһугар “Хаарбах дьэйттэн дьону көһөрүү” өрөспүүбүлүкэтээҕи аадырыстаммыт бырагыраамаҕа хапсан 147 дьэ хаарбаһын биллиһилэн турар. Билигин бу бырагырааманан 2 саҕа дьэ тутууга күргүмнээхтик барар. Бэлиэтээн эттэххэ, “Хаарбах дьэйттэн дьону көһөрүү” судаарыстыбаннай бырагыраама 2025 с. дьэри үлэлиэхтээх. Онон хаалбыт сылларга улууска дьэ тутууга өссө элбиэ.

Ньурбатааҕы тутуу тэрлэттин олоһа бырагыраамаларын олоххо киллэрэр отделын салайааччыта Надежда Матвеева иһитиннэрэринэн, 4-тии-5-тии мэндизэмнээх дьэилэр тутулуохтаахтар. Сирдэрэ былааннанан быһаарыллан турар. Тутуааччылар билигин бырагыраама 2023 с. түһүмэбэр бэлэмнээн, ханнык дьэилэр олохтоохторо көһүөтээхтэрэ биллэн, аукционна кыттан дьэ тутууга саҕаланахтаах.

Ньурба к. Комсомольскай уул. 5 мэндизэмнээх саҕа таас дьэ тутууга бу сылга саҕаламмыта. Дьынэ, бу дьэ эһиһил үлэбэ киирэрэ былааннамыта. Ол эрээри тутууга баай уопуттаах “Региональной сайдыы” ХЭТ сыл бүтүүтэ олохтоохторго кыбартыраларын күлүүстэрин туттарды, графигын балай эмэ эрдэлээн иһэр. Билигин 40-ча киһи дьэ ис бараанын онгоро сылдьаллар.

“Региональной сайдыы” кылаабынай инженерэ Артем Тимофеев эһитинэн, 49 кыбартыра тутууга сылдьар. Ол иһигэр 1,2,3 уонна 4 хостоох кыбартыралар бааллар. Билигингитэ отделка, кырааска үлэтэ уонна сантехникатын таһыта барар.

Дьэбэ сылаас номнуо киллэриллэн турар. Дьэни тутар тэрлгэ логистиканы сөпкө туһанан тутуу матырыйаалын кэмизер аҕалан, тутуу үлэтэ харгыһа суох ытыллан, бэрт түргэнник 5 мэндизэмнээх дьэни дьэндэттэ. Ол эрээри ханнык баҕарар үлэбэ буоларын курдук, тутуу үлэтигэр уустуга суох табыллыбат. Бэдэрээччит кэнники кэмнэ саҕа эбийиэктэргэ инженернэй ситимнэри киллэрэргэ харгыстары көрсөр буолбут.

Ол курдук Артем Тимофеев иһитиннэрбитинэн, быйыл аҕардас бу биир дьэбэ технологическай холбоһунга 4 мөл. солк. кэригин төлөөбүттэр. Эһиһил маннык 2 дьэ тутуутун былаанныылар. Онон сылааһы киллэригэ технологическай холбонуу сыанатын аахтарбыттарыгар, 12 мөл. солк. диэбиттэр. Тутуааччылар санааларынан, бу тутууга уопсайынан сөччө өйдөмөт сыһыара.

“Онто суох биһиги арыый чэпчэки сынаҕа тутан саҕалыы сылдьабыт, логистикабыт эмиэ ыарахан, - диир Артем Тимофеев. - Технологическай холбоһун сыаната наһаа ыарахан. Онон ити боппуруоһун хайдах эрэ быһаараллара эбитэ буоллар”.

“Хаарбах дьэйттэн көһөрүү” судаарыстыбаннай бырагыраама түмүктэнэрэ 3 сылтан эрэ ордук хаалла. Онон мантан кэлин Ньурба улууһугар бу курдук тутууҕа көстүүлээх, түөртүү-биэстии мэндизэмнээх дьэилэр дьэндэйэн иһиэхтэрэ.

Роман САВВИНОВ,
“Саха” НКХ Ньурбатааҕы филиалын салайааччыта.

– Спорт –

Аан дойду Кубогун күрэхтэһиитигэр ситиһиллээхтик кытынна

Спорт үс көрүнэр спорт маастара Петр Баттахов биир дойдулаахтарын, спорду таптааччылары салгыы үөрдөр.

Ол курдук, аҕам саастаахтарга пауэрлифтингнэ аан дойду хас да төгүллээх чөмпүйүөнэ аны Москваҕа ытыллыбыт аан дойду Кубогун күрэхтэһиитигэр ситиһиллээхтик кытынна.

Петр Баттахов Москва түһүлгэтигэр икки көрүнгэ бастаата уонна абсолютнайга иккис буолла.

Эдэрдэри эрчимнээх кыахтаах спортсмены учараттаах кыайытынан эбэрдэлиһин!

Дьулурбан.

– “Демография” нацпроект –

Ньурба дьэ кэргэттэригэр дьээнэн хааччыыы сэртификэттэрин туттардылар

Сэттиннэ 23 к. Ньурба улууһун дьаһалта-тыгар эдэр ыалы дьээнэн хааччыыы бырагырааманан Степановтар уонна Антонова Мария Проккопьевна дьэ кэргэттэригэр сэртификэттэри туттардылар. Ыллыт дьэ кэргэттэр дьэ атыһалаһалара эбэтэр дьэ тутталара бэйэлэрин көнүллэрэ.

“Федеральной бырагырааманан өрөспүүбүлүкэ, улуус бүддьүөтүтэн эдэр дьэ кэргэттэри дьээнэн хааччыыыга көмө көрөр.

Эдэр дьэ кэргэттэри дьээнэн хааччыыы бырагырааманан саас муус устар ыйыгар 14 ыал сэртификэт ылбытыттан, 11 ыал элбэх оҕолоох дьэ кэргэн буолаллар. Быйыл харчы ордуһуттан оройуонтан эбии үп көрүллэн, эбии икки ыалга сэртификэт туттардыбыт.

Улуус үрдүнэн уопсайа 141 ыал дьэбэ наадыан учаракка тураллар. Эһиһил эдэр ыалы дьээнэн хааччыыы бырагыраама-

нан салгыы үлэлиир былааннаахпыт”, - диэн кэспир Ньурба оройуоннааҕы МКУ “ИСУ” олоһор дьэ бырагырааматын олоххо киллэрии отделын салайааччыта Надежда Васильевна Матвеева.

Икки оҕолоох Николай Валентинович, Татьяна Ивановна Степановтар дьэ кэргэттэрэ: - Биһиги дьэ кэргэн олоһор дьэбэ наадыан, 2014 сылга докумуоннарытын хомуйан учаракка турбуһупт. Сылын айы учараккатын бэрэбиэскэлээн, докумуоннарытын сангардан биэрэн испипит. Бүгүн сэртификэтпитин илибитигэр тутубут. Сэртификэтпитин ипотеканай кредитпитин сабарытыгар туһанахпыт.

Түгэнинэн туһанан, оройуон дьаһалта-тыгар, Надежда Васильевнаҕа махталбытын биллэрбит, - диэн үөрүүлэх түгэнгэ кэлэн үөрүүлэрин үллэстэллэр. .

Антонина СЕМЁНОВА.

- Тга хаһаайыстыбата -

Аат интэ, эппиэтинэс өссө үрүүөбү

Бу күнүргэ "Акана нэһилиэгэ" МТ Чкаловтаагы учаастагар бэлэ күү буолла. Билэрбит курдук, манна биһиги оройуонмутугар бастакынан саха сүүһүтүн генофондатын хангатар сыалтан Намтан, Амнаттан, Горнайтан уонна Өймөкөөнтөн былырын сүүһүлэри аһалтара. Хоробор муостаахтар кэллэ кэлээт, бу кыты сири-уоту сөбүлээннэр тута дьэтибиттэрэ. Онуоха эбии сүүһү көрөр эдэр дьон ураты эппиэтинэһи сүкпүттэрин өйдөөн мэкһиэтигэр, кыра оҕолуу көрүүттэрэ уонна биһир да сүүһү көбүрээбэккэ, уойан-тотон күөххэ үк-тэммиттэрэ. Сай устата күөх дуолга мэкһийбит сүүһүлэр сымыгыты бөкүнүйэн, өнүүн-түүлүүн тупсан, билигин сып-сылаас хотонго күп-күөх оту харахтарыгар дьэри уобан кыстыкка тураллар. Онон сахалы сиэринэн сэрэнэн кыыдааннаах кыстык өбүгэ хаамар байын сымнаҕас хараһынан көрдүн дибит.

Дьокуускайтан тус сыаллаах кэлбит СӨ ТХМ-ын миниистирин солбуйааччыта А.А.Александровы, "Саха сүүһүтэ" хаһына тэрилтэтин салайааччыта А.Е.Артемьевы, СӨ байга-дуолга уонна сиргэ сыһыаннаһыларга миниистирин 1-кы солбуйааччыта В.Н.Степановы, "Саха сүүһүтэ" хаһына тэрилтэтин салайааччытын солбуйааччыта Е.Н.Посельскайы, кылаабынай зоотехник Е.П.Гороховы, о.д.а. оройуон баһылыга Алексей Иннокентьев, улус баһылыгын бастакы солбуйааччыта Артур Яковлев арыаллаатылар. Оробуочай бөлөх сыллаабы үлэ хаамытын миэстэтигэр билси-

һэр соруқтаах уонна кэлэр кэмнэргэ кылгас, орто уонна үһүн болдьохторго туһайылары чопчулуохтаах. Маны таһынан "Саха сүүһүлэрэ" ГКП Аканатаагы филиалыгар Арассыһы агропромышленной комплексын бочуоттаах үлэһитэ, СӨ үтүөлээх зоотехника, Мэнгэ Хангалас уонна Горнай улуустарын бочуоттаах олохтообо Олег Петрович Марков аатын инэриигэ кини чугас дьоно - кэргэнэ Наталья Иннокентьевна, уолаттара Олег уонна Иннокентий Марковтар эмиэ бааллар.

сыаллар-соруктар тустарынан кэпсээтэ. Уларыйылар ухханныгыгар умнууга бара сыспыт кыты учаастак Чкалов саха сүүһүлэрэ кэлиэхтэригэр сэрэх олохтомутун, инникигэ кэскиллээҕин астынан туран бэлэтээтэ. 100 төбө сүүһү киирэр хотонун атыгар үлэһиттэр сыһыанар дьэ-лэрин, бөбө-таба тутуулаах от кыбылары, контейнердарга хараллыбыт уотурбалары, кэбиһиллээх хаачыстыбалаах оттору көрөннөр, салайааччылар үлэ тэрээһинин үрдүк диэн сыана быстылар. Онно 8 км усталаах мэкһирээт

күрүөтэ, икки муоста онгоһуллубуттара эмиэ эркин уурдулар. Оту-ууну тийэр-таһар үлэбэ кыһалбалар суохтара, оттон филиал уруулаһыа Андрей Игнатьева, сүүһү көрөөччүлэр Михаил Филиппов, Захар Иванов уонна Виталий Константинов тустаах үлэһиттэр дьин-чахчы кыһамнылаах сыһыаннара эмиэ этилиннэ.

25 ынах төрөөбүтэ, аны сайынгыттан үтүэ эрийэр үлэлэр кэтэһэллэр, онно наадалаах тэриллэринэн хаачыыллы боппуруоһа чопчуланна.

Тыл эппит салайааччылар үтүөлээх зоотехник Олег Петрович Марков Чкаловка саха сүүһүлэрин аһалыга улахан өнөлөөбүн бэлэтэтиллэр. Кини манна анаан-минээн кэлэ сылдьан учаастак сири-уотун үөрэппит уонна өбүгэ хаамар баһыа хонуу мунгунан хотоһостуу субулуохтарынан анаан көрбүт эбит. Оттон өрөспүүбүлүкэ тыатын хаһаайыстыбатын сайдытыгыгар кини киллэрбит кылаатын ааһарга да уустук Олег Петрович кэргэнэ Наталья Иннокентьевна, уолаттара: "Саха" НККИК салайааччыта Олег Марков, "Үүнэр көлүнэ фондатын" үлэһитэ Иннокентий Марков Акана нэһилиэгин хөһүүн дьонугар-сэргэтигэр барҕа махталларын тиэртилэр, ситиһиллэри баһардылар.

"Аҕабыт сэмэйдик кытыспыт кэскиллээх дьыалата сайда-чэчири турар кыахтаабын уу-харахпыттан көрөн олус үөрдүбүт, сибээспитин быһаахпыт суоҕа, кыһалҕа баар буоллабына ону туоратарга күөс-көмө буоларга бэлэммит", - диэтилэр дьонун дьон.

Силигин ситэрэн Марковтар дьэ кэргэттэрэ "Саха сүүһүтэ" филиал үлэһиттэригэр сыһыанланга көрөллөрүгэр тэлэбиисэр, сонуннары итэллэригэр араа-дьыһа бэлэхтэтиллэр.

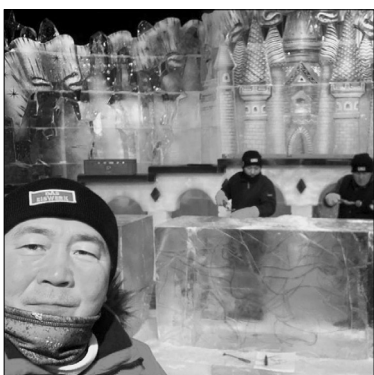
Оттон мин кулгаахпар Сийэй Уола "Өбүгэм алаһыгар" ырыата кутулунна, харахпар хаамар төрүт байыт сыһыыга-хонууга саамал кымыстаах чорооннуу бычальга туолбута көһүннэ.

Афанасий ИВАНОВ.

- Үтүө сонун -

Ньурба улуһуттан Германияга муус онгоһуктары онгоруу бырайыагар кытталар

Европа дойдутугар Германия киинигэр Берлинге "Karls" туристической фирма "Сказки мира" остуруйа дьоруойдарынан муус онгоһуктарынан онгортон көрдөрүү бырайыак бэлэмнээн, аан дойдуттан чулуу маастардары ыһыра.

Ньурба Өгөлдөтүтүн Герасим Егорович Максимов муус онгоһук онгоруутугар кыттар. Биһиги улуус түргэн тэтимнээх Интэриэнттээх буолан, улгунук сибээскэ тахсан Герасим Егоровичтан үлэ хаамытын билсестим.

тан, Польшаттан уонна Арассыһыттан бааллар. Миигин кытары Дьокуускайтан Степанов Егор Егорович (Герасим Егорович биһиргэ төрөөбүт быраата), Андре-

ев Алексей Васильевич бааллар. Сэтннн 8 күнүттэн үлэһитин саһалаабыһпыт, бу үй 27 күнүгэр бүтүүхтээх. Саха сириг дэлэгэссийэтэ "Муус кафе-бар" онгорт.

Германияга үһүс сылын кытыбыт буолар. Бу иннинэ 2017 с. Хоту дойду тематынан "Муус ураһа", 2019 с. Азия тизмэтинэн "Саха сириг алаһа" үлэлэригэр кытыбыһпыт, бу сырыыга "Муус кафе-бар" үлэһитинэн кытыбыт, - диэн бэрт кылгастык сонунун үлэһитинэ.

Сахабыт сириг аатырдар маастардарытыгар ситиһиллэри, үлэлэрэ биһирэнэн кыайы кынаттанан төрөөбүт дойдулаахтара баһараллар.

Антонина СЕМЁНОВА.

- Бырагыраама олоххо киирэр -

Күндээдэбэ оскуола тутуута аны саас салгыы ыытыллаа

Күндээдэлэр хас эмэ уонунан сыллар тухары күүтэн-күүтэн кэлтэгий буолбуһпут кэниэ, саҕа оскуолабыт бийыл күһүнүттэн тутууга саһаланан бу күнүргэ сарайын сабыы үлэтэ түмүктэнэн эрэр. Нэһилиэкпит ортогугар, саамай сырылаах, көстүүлэх сиргэ турар буолан кэлэ-бара олус үөрө көрөбүт. Тутуу тэрилтэтин салайааччыта эппитинэн, аны саас үбэ-харчыта көрүлүнэр эрэ тутуу саһаланаһахтаах. Дьэ, оччоҕо оройуонмутугар 175 миэстэһээх аныгылыы тутуулаах киз-кун таас оскуола дьэндэһиэн кэнчээрэ ыччат сайдарыгар өссө биһир үрдэл даһайыллар.

Үөрэммит оскуолатыгар куораттан уопуттаах учуутал буола үүнэн иккис сылын дириэктэринэн Татьяна Семеновна Васильева үлэлиир. Эдэр учууталлар үлэһити кэлэн кэлэктиипкэ, үөрэнээччилэргэ да сэрэхсийи кириидэ. Бу күнүргэ, үгэс быһытынан, оһолор бэйэни салайыны бэрэсидьэнин таллылар, научнай-практической кэмпи-

риэнсийэ бастакы түһүмүбэр кытыннылар.

Саҕа оскуолабыт силигэ ситэригэр сөптөөх үбүлээһин федеральной, өрөспүүбүлүкэ, оройуон бүддьүөттэригэр кэмигэр көрүлэрин эрэнэ күүтэбит уонна аһар-дас тутуутугар эрэ буолбакка ис бараанын кииргэтэн онгорууга, үөрэнэр миэбэли, босубуһулары таһынан, остолобуойга туттар, уунан, сылаһынан хааччылар бары тэрилгэ, тиэрэгэн СаНПиН ир-дэбилигэр толору эппиэттиригэр тына онгоруулаах буоларыгар тиийэрэ буоллар диэн баһа санаалаахпыт.

Нэһилиэкпит бастакы оскуолатын тиэрэгин сайын чэпир күөх суугунан, кыһын кырыа оһуор лабааларынан кэрэ бэйэлээх көстүүтүнэн кииргэтэр лагласпыт хатыннар саҕа оскуоланы эмиэ ойуулаан көрө турдактара диэх санаа кэлэр.

Венера СТЕПАНОВА, Күндээдэ.

- Култуура эйгэтэ -

Ньурбатаагы "Кыталык" култуура дыбарыаһа 32-сезонун арыйда

"Кыталык" култуура дыбарыаһа 32-сезонун үөрүүлээхтик аста. Аһан иһэр уонна кэлэн иһэр саҕа сылга үлэлэр тустарынан "Кыталык" КД дириэктэрэ Максим Викторович Рожин кылгастык билиһиннэрдэ:

"Кыталык" култуура дыбарыаһа 32-сезонун арыйда. Көрөөччүлэр QR-кодтарын бигэргэтэн көрдөрөн киирэллэр. Хамсык ыарыһын утары Ньурба улууһунаагы оперативнай ыстаап дьон сылдыһытын 70%-нын көнүлүбүн, тэрээһинэригэр саһалааһыт. Дьан ыарыһытынан сибээстээн, сезоомутун хойутаан арыдыбыт.

Ааспыт ыйга, алтынны 16 күнүгэр көрөөччүлэр куйаар ситимин нөнүө "Два голоса" саҕа хардыһынан ыытыллыбыт бырайыагы сэнээрэ көрбүттэр.

Быйылгы сезоомутун Егор Михайлов бырайыагынан "Пародист Шоунан" арыдыбыт. Эр кэмгэ хаайтарыкка олорут көрөөччүлэр шоуну көрөн дуоһууа сыһыаннаһар. "Пародист Шоу"

дьон биһирэбилин ыла. 80-90-с сыллар кумирдарын, билингити ыччат сүүгүрүйэр ыраһытыгар "Кыталык" култуура киинин үлэһиттэрэ уонна ыраа куттаах ыраһыттар шоуну кииргэтиллэр. Ахсынны ыйтан гастроллар саһаланаһтара, ол эбэтэр бэйэбит, Сахабыт сириг артыыстара, ыраһыттарга гастроллуу кэлэллэр-

рэ былааннаһар. Гастроллуу кэлэччилэртэн олох ирдэбилигэн вакцина ыспыраапкатын, QR-кодтарын ирдибит. Билингитэ собуруу дойдуттан гастроллуу кэли боһулуубута.

Кэлэр 2022 сыллаагы тэрээһинэр Ньурба куорат 25 сылыгар ананан ыытыллаһтара.

Антонина СЕМЁНОВА.

"Ньурба" хаһыат сэтннн 18 к. 45 №-гэр Уйгуна Угапьева тааһа Иннокентий Иннокентьевич Евсеев туһунан дьэ кэргэн хаартыскалаах ахты сургутун некролог дии санаан некрологтар быыстарыгар таһаарыһпыт иһин, Уйгуна Георгиевнаттан, Елена Сергеевна Евсееваттан

уонна кинилэр дьэ кэргэтэригэр быраһыты гынналарыгар көрдөһөбүн. Ыар сүтүктээх бу олус уустук уонна ыарахан кэмнигигэр эһиэхэ тулууру, дьулуру уонна кытаанах санааны баһарабын.

Геннадий АНТОНОВ.

- Олохтоох суолталаах кәбүлээһиннэри өйүүр бырагыраама -

Ньурба оройуонугар үлэ далааһыннаахтык барар

Бүтүн нэһилиэгинэн быһааран, быйыл олохтоох кәбүлээһиннэри өйүүр бырагыраама чэрчитинэн Малдыабагарга сынналаан пааркатын тутуутун бастакы түһүмэбин ыһпыттарын туһунан нэһилиэк баһылыга Александр Александрович Степанов куйаар ситимин нөҥүө иһитинирииттэн саҕалаата.

“Симитэ быһытынан эбийиэк сыаната - 1,7 мөл. солк. Үлэ хаамыта этэнгэ баран, дуогабар быһытынан ыйылыбыт болдьобор түмүктэннэ. Паарка сириг тэннэһин, абыраадалааһын, тротуар билииккэтэ уонна тупсабай көстүүлээх сырдатты остуолбаларын туруоруу үлэлэрэ ытылыннылар. Кэнники үп көһүнүбүн пааркабыт үлэтин иккис түһүмэбин салгыаһыт. Бэдэрэччитинэн “Сахастрой” ХЭТ үлэлээтэ. Тутуу биригээдэтигэр нэһилиэк салалтатын көрдөһүүтүнэн олохтоох үлэтэ суох эр дьон үлэлэтилер, онон үлэ хаачыстыбатын уонна үлэтэ суох дьону хамнастаан икки өттүттэн үлэ түмүгүттэн астынан олоробут”, - диэн Александр Степанов этэр.

“Чуукаар нэһилиэгэр ППМИ чэрчитинэн СӨ Үбүн министриэриэтибэтин нөҥүө сайынгы уу ситимэ бастакы уонна иккис түһүмэбэ 2019-2020 сылларга ытыллан, уу ситимэ тардыллыбыта. 2019 с. куонкурууска кыттан кыайан, 1 мөл. солк. субсидия ылан, бэйэбит олохтоох бүддьүөпүттүнэн 200 тыһ. солк. көрүнэн уонна нэһилиэнньэ 100 тыһ. солк. кыттыһан, 2,2 км пластмасс турба уу ситимин “Эгопласт” ХЭТ тардыбыта”, - диэн нэһилиэк баһылыга Владимир Петрович Степанов кэпсээтэ.

“Былырын 2-с түһүмэхпитигэр эмиэ СӨ Үп министриэтибэтин куонкурууһугар кыайан, бу сырыга субсидиябыт 1,5 мөл. солк. буолбута. Олохтоох бүддьүөпүттүнэн 200 тыһ. солк. көрүнэн, нэһилиэнньэ 100 тыһ. солк. кыттыһан, 3,5 км уу ситимин пластмасс турбанан “Эгопласт” ХЭТ үлэһиттэрэ тардан биэрдилэр.

Быйыл ППМИ куонкуруунун кыайан, нэһилиэкпитигэр кириигэ Чуукаар стелата тутулунна. Нюргун Киприянов салайааччылаах “Ректайм” ХЭТ хампаанна орус тупсабайдык улахан суолталаах тутууну онордулар. Олохтоох уолаттарбыт: Евгений Васильев, Николай Васильев, Андрей Николаев, Айаан Васильев кыттыһан орус бөркө үлэлэстилэр. “Стройимпульс” уонна “Альтернатива” ХЭТ стелата тутуутугар спонсордабытара, куонкурууска кириибитигэр бэйэлэрин кылааттарын киллэрэн суолталаах өйбүл онордулар. Нэһилиэкпитигэр кириигэ үөрэ көрсөр уонна албаан аҕаар, тохтоон сынныан ааһар, тупсабай көстүүлээх суол кытыгытынаабы стелата дьэндэйдэн олохтоохтор үөрүүлэрэ үгүс, махталлара мунура суох. “Чуукаар нэһилиэгэ” МТ дьаһалтатын, дыкутааттарын, олохтоохторун уонна тус бэйэм ааппыттан СӨ Үбүн минис-

Чапанда Ворошилов уул.

Малдыабаар.

Октябрьскай нэһилиэк.

тиэриэтибэтигэр, “Ректайм” ХЭТ-кэ ис сүрэхтэн тахсар барҕа махтал тылларын тиэрдэбит. Эһигинэн киэн туттабыт, өрүү үтүө тылларынан ахта-саныы сылдыаһыт”.

Владимир Степанов алтынны 28 к. Чуукаар нэһилиэгэр Е.М.Поликарпов “Эйгэ” нуруот айымньытын уонна спорт киинин дьэтигэр ППМИ бырайыагар аналлаах ZOOM платформанан уонна биллинг миэрэлэри туһунан QR-код ирдэбилиэн мунньах буолбутун иһитиннэрдэ.

Кини: “Олохтоохтору кытары бырайыактары ырыгыты түмүгүнэн, элбэх аналлаах спортивной былаһаакка уонна нэһилиэккэ уу таһар массыынанан ылыы бырайыактара дүүллээһилибиттэрэ. Икки бырайыактан спортивной былаһаакка эрэлээхтик кыайа, анкеталааһын икки көрүнүнэн барда. Нэһилиэк олохтоохторун, дьаһалта дыкутааттарын уонна тус бэйэм ааппыттан СӨ Бырабытыалыстыбатыгар бу манньк олохтоох нэһилиэнньэни өйүүр бырагыраама нэһилиэкпит сайдыытыгар төһүү күүс буоларын ис сүрэхтэн дирин махталбытын биллэрэбит!” - диэн түмүктээтэ.

Чапанда нэһилиэгин баһылыга Краснослав Григорьевич Бухолов олохтоох кәбүлээһиннэри өйүүр бырагырааманан Чапанда нэһилиэгэр 1,5 мөл. солк., 70 тыһ. солк.

Чуукаар.

нэһилиэнньэ кыттыгытын, олохтоох бүддьүөттүнэн 250 тыһ. солк. көрүлэн, П.А.Фёдоров, Ворошилов уонна Гуляев аатынан уулуссаларга тимиэр остуолбалар туруорулланнар, светодиоднай лаампалары ыйааннар, сырдатты үлэтэ ытыллыбытын туһунан кэпсээтэ.

Бу иннинэ Чапандаба Октябрьскай уонна Степан Васильев аатынан киин уулуссаларга сырдатты үлэтэ ытыллыбыт.

Киһиэхэ ордук охсуулаах, харах-

ха бырабыллыбат буолан баран, улахан содуллаах эйгэнэн пластикак бөх-сыыс, араас ас тобохторо, туһаныллыбат мал-сал, эмп-том, батарыйка уо.д.а. араас эттиктэр тулалыыр эйгэбэ куйаһан дьайылаахтар, сүһүрдүүнү үөскэттэлэр.

Октябрьскай нэһилиэк баһылыгы солбуйааччы Иванова Александра Михайловна куйаар ситимин нөҥүө иһитиннэриинэн, быйыл нэһилиэк олохтоох кәбүлээһиннэри өйүүр бырагырааманан кытааннах

хомунаалынай тобохтору мунньар былаһааккаларын сангардан онорууга үлэ ытыллыбыт.

“9 сиргэ бөх кутар былаһааккалартан: 7 туочуката 2х6 кээмэйдээх бөх кутар 4 контейнердары Сосновкай, Солнечнай уонна АЛРОСА икки ардынан уулуссаларга туруорулуннулар. А.Я.Овчинникова, Производственной, Школьной, Теленков уонна Захаров ааттарынан уулуссаларга 2 контейнер, икки 2х45 кээмэйдээх бөх кутар контейнер Нефтебаза уонна Телевышка микрооройуоннарыгар баар буоллулар.

Контейнердары туруоруох иннинэ сирдэрин тэннэн дэхсилээһин, тимиэр лиийинэн күрөөлөөһин, сеткалааһын үлэлэрэ ытыллыбытара”, - диэн Александра Иванова кэпсээтэ.

Дьэ, ити курдук Ньурба улуунун нэһилиэктэрэ ППМИ бырагырааматын чэрчитинэн олорор сирдэринэн культуурнай уонна спортивной эбийиэктэри өрөмүөннээһин, сайынгы өттүгэр уу ситимнэрин тутууга үлэлэһэн, нэһилиэк иһинээҕи суоллары өрөмүөннээһин курдук бырайыактары көмүскээнэр олохо киллэрди. Кэлэр сылта сана сонун бырайыактар баар буолуохтара.

Антонина СЕМЁНОВА.

“ОдЪКХ” ГУП Ньурбатааҕы филиалын хоруйа
 “Ньурба” хаһыат сэтгэний 11 күнүнээҕи 44 №-р “Суһал сигнал” рубрикагыгар “Кыһалдык кэм да быһаарылла илик” диэн Ньурба куорат Менделеев уул. 3 дьэтиин олохтоохторун сурдуктарыгар хоруйдуубут:

Сэтгэний 5 күнүгэр күнүс 13 ч. 25 мүн. Менделеев уулусса 3 №-дээх дьэтиин олохтоохтору уу суобун туһунан Олох-дьаһах хомунаалынай хаһаайыстыба авариянай диспетчеригэр биллэрбиттэрэ. Ол күн АДС үлэһиттэрэ уу турбатын ириэрэн көрбүттэрэ да, уу кэлбэтэ. Сарсыныгар, сэтгэний 6 күнүгэр, АДС икки үлэһит баран УК “Ситим” слесардарын кытта тэнгэ үлэлэһэн, бүөлэммит турбаны булан ыраастааннар, киэһэ 7 ч. саһана уулар кэлбитэ.

Сэтгэний 8 күнүгэр салгыи Олох-дьаһах хомунаалынай хаһаайыстыба “Водосеть” учаастагы үлэһиттэрэ эргэ харбах турбаны

30-ча миэтирэ пластикак турбага уларыттылар. Итинник быһылааннар инникитин хатыламаттарын туһугар күнүстэри-түүннэри эпшиэтинэстэх үлэ бара турар.

“Олох-дьаһах хомунаалынай хаһаайыстыба” Ньурбатааҕы филиалын дириэктэрэ ТИХОНОВ А.С.

“Ситим” УК хоруйдуур

Ньурба к. Менделеев уул. 3 №-дээх дьэи олохтоохторун суһал сурдуктарыгар ыйылыбыт итэбэстэр бопуруостарыгар саас-сааһынан “Ситим” УК ХЭТ хаһаатынан алтынны 5 к. туох үлэ барбыта, туох онгоһуллубутун туһунан эпшиэт баран турар. Бу күнгэ туох онгоһуллубутун, ханнык итэбэс туоратылыбытын олохтоохторго тиэрдэбит:

1. Тохсунньу 3, 13, 20 күннэригэр олохтоохтортон диспетчерскай сулуспаага подъезд иһигэр канализация турбата тугмугун туһунан биллэри кирибитигэр

ООО УК “Ситим” слесардара ириэрбиттэрэ. Канализация тас өттүгэр тугмугун түмүгэр манньк авария буолбута.

2. Олунньу ыйга подъезд иһинээҕи турбата иккиһин тогон хайа барбытынан сибээстэн, канализация турбатын сорбото уларытыллыбыта.

3. Кыс устата подъезд иһигэр уу киирбитинэн уонна муостатын хаптаһына эмэбирэн алдыаммытынан сибээстэн, атырдыах ыйыгар подъезд тамбурун муостата хаптаһынын муостатын үрдүнэн саалыбыта.

4. Кыстыкка бэлэмнэни өрөмүөннүүр үлэлэр үмүрүтүлүбүттэрин кэннэ, сэтгэний ыйга подъезд иһинээҕи канализация турбатыгар спутник онгоһуллубута.

5. 2020 с. олохтоохтор подъезд тас ааннара иһинээҕи фанерата тобута тэбиллэн алдыаммытын, онтон сылтаан утепления саккыраабытын туһунан биллэриилэринэн, ол сайын тас ааннара иһинээҕи фанерата, утепления уонна иччэхтэрэ онгоһуллубуттара. Маны таһынан сылын аайы бу

дьиэбэ подъездтарын ааныгар бурууна ийиллэр, аан тутуаҕа уларытар да, тобо эр харгына сылын аайы хатылана турар.

6. Подъезд иһинээҕи тамбурун аана тобута тэбиллэн, түннүгүн таһа алдыан турарынан сибээстэн, олохтоохторго өрөмүө үлэтэ төлөбүрдөөх буоларын туһунан олохтоохтор ааттарыттан туруорсар Акулина Ивановна Алексеевага тириэрдилибитин түмүгэр, киһи сөбүлүнүтүнэн подъезд иһинээҕи тамбурун аана онгоһулларыгар үлэтин төлөбүр сметнай суугата 13211 солк. онгоһуллубута уонна олохтоохтору кытта сөбүлэһиигэ ытыллыбыта. Үлэ олохтоохтор иһигэр уопсай мунньах түмүгүнэн ылыммыт сөбүлэн бортокуолларын түмүгүнэн онгоһуллуохтаах. Аан онгоһуута бу боула турар пандемиянан сибээстэн бэдэрэччит булар уустугунан бытааран турар. Бэйэбит тэрилтэбит тутуу үлэтиин дьарыктаммат, анал үлэһит көрүлүбэт. Аан онгоһуута бу күннэргэ бүтүөбэ. Тутуу өнгөтүн олохтоохтор үлэ толоруллубут түмүгүнэн эрэ төлөбүр онго-

роллор. Тымныы уу таһынаабыт тасаҕыгар напора суобуттан олохтоохтор уута суох олороллорун туһунан Ньурбатааҕы олох-дьаһах хаһаайыстыбатыгар тутууна биллэриллибитэ.

Бу эпшиэтинэн сийтээрэн, Ньурба куоратын олохтоохторугар туһайан бири бэлиэтээн суруйохпутун баһабыт: канализация турбаларын тугуута биэр үкүсүн септик туһааннаах бириэмэтигэр таһылыбаһыттан, дьэи таһынаабы септик турбалар урувеннара кэһилиилэриттэн, олохтоохтор канализация турбаларыгар улахан бөҕү куталарыттан тахсар. Биэр өттүнэн эһигиттэн, олохтоохтортон, дьэиһит туруга эмээ элбэх тутулукаах квартиралар үкүслэрэ арендаба эбэтэр кураанах тураллар. Эһиги уопсай баайыгыгар харыстабыллаах буолуу эмээ эһигиттэн ирдэнэр, слесардар үлэлэрин эһиги эмээ убаастаан.

“Ситим” УК ХЭТ дириэктэрэ ЯКОВЛЕВ М.Д.

Сурумубукка эргиллэн

— Култура эйгэтэ —

"Эдэр библиэтиэкэр уһуйаана", "Идэбэ бастакы хардыылар"

"Таптаахха, сөбүлэтэххэ идэ барыта, дьонно туһалыыр идэ барыта үчүгэй. Кылабынаа - үчүгэйдик үлэтиэххэ наада. Куһаҕаннык үлэтиир буоллаххына, ханнык да бэйэлээх үтүө идэ быһына суоҕа".
Софрон ДАНИЛОВ.

Сэтінньи 19 к. Чапанда нэһилээгэр "Дьобур" норуот айымньытын дьэтигэр, Чапанда модельнай тыа библиэтиэкэтигэр "Эдэр библиэтиэкэр уһуйаана", "Идэбэ бастакы хардыылар" диэн, саҕа үлэлэрин саҕалаан эрэр библиэтиэкэ үлэтигэригэр, өр кэмнээх дыан ыарыытын кэниэ куйаар кодуна сылдыы көнүллэнэн, киинлэргэ аналлаах улуустаабы киинлэргэ библиотечнай ситим, информационнай-методическай киин бастакы сэминээрин ыытта.

Сэминээр саҕаланан иннигэр Н.Т.Степанов аатынан фольклор уонна литература түмэлигэр сылдыан көрдүлэр. Түмэл салайааччыта, Н.Т.Степанов үөрэнээччитэ Сидорова Татьяна Дмитриевна түмэл үлэтин-хамнаһын сырдатта, бу сылга түмэли төрүттээччи фольклорист-кыраайы үөрэтээччи Н.Т.Степанов 100 сылынан киини туһунан ахтан-санаан ааста. Эдэр үлэтигэр түмэлтэн ылбыт билиилэрин үлэригэр туһанахтара турдаҕа.

Онтон салгыы модельнай библиэтиэкэбэ кэлэн библиэтиэкэни көрдүлэр, Дириэктэри хаһаайыстыбаннай чааска солбуйааччы Петров Василий Николаевич сэминээри аста. Олохтоох библиэтиэкэр Тимофеева Е.С. модельнай библиэтиэкэ үлэтин-былаанын, хайдах быһылаахтык үлэлирин сырдатта.

Методистар холбоһуктарын салайааччыта Шадрина Юлия Васильевна 2022 сыллаабы Арасыйы, Саха сириин, Ньурба оройуонун бэлиэ күнүнэри, сыллаабы былаан онгоһуллоохтаах хайысхаларын, сыалларын, ирдэбилин кытары билиһиннэрдэ, сүбэ-

лэри биэрдэ. Информационнай-методическай киин сүүрүнүүр библиэтиэкэрэ Филиппова Татьяна Анатольевна идэни үрдэтэр куурустарга үөрэни туһунан, национальнай бырайыактарга хайдах кыттаахха, туох ирдэбиллэр баалларын уонна ыйдаабы стат-отчуот хайдах буолуохтаабын, онгоһуллоохтаабын, тутулун уонна сүүрүн ирдэбиллэри, уларыһылары кытта билиһиннэрдэ, оҕо уонна ыччат библиэтиэкэтин методина Павлова Ирина Ивановна "Оҕо уонна ыччат аабытын сайыннарыыга" оҕолору кыра сааһыттан киинигэни ааҕарга уһуйууга туох үлэни ыытыахтаахпыттар, араас сүбэлэри биэрдэ, оҕону кытта үлэтиир бырайыактар тустарынан кэспээтэ уонна омум дойдутун уопуттун "Желтый чемоданчик", "Волшебный рюкзачок" дыһсаат оҕолоругар, "Библионочь", "Библиосурмерки" үлэбэ туттулар уонна да атын

араас креативнай ньымалар тустарынан кэспээтэ. Сэминээр иккис чааһа практическай хайысха буолла, библиэтиэкэрдэр профессиональнай таһымнарын көрдөрөн 3 түһүмэхтээх күрэххэ 6 буолан кытыннылар. Бастакы түһүмэх "Мин идэм библиэтиэкэр" эссе суруйууга, иккис түһүмэх - талаан, үһүс түһүмэх " - Оонньуу тэрийии". Сидорова Мария Ивановна - Ньурба-чаан, Федорова Диана Вячеславовна (Үөдэй), Саввинова Елена Анатольевна, Егорова Алена Робертовна - комплекснай салайыны отделин библиэтиэкэрдэрэ, Семенова Елена Петровна - иһитиннэрэр методическай отдел библиографа, Филиппова Саманта Спартаковна - электроннай өнгө отделин библиэтиэкэрэ кытыннылар. Бары да араас дьобурдаах, талааннаах эбиттэр. Холобура, Мария Ивановна лобзигынан эрбээн араас онгоһуктары онгорор,

эргэ миэбэли сангардар, Диана Вячеславовна мэтириэттэри уруһуйдуур, ким эрэ иистэнэр, ыллыыр, үңкүүлүүр эбиттэр. Үөдөйдэр Ньурба улуунун баһылыга (1995-2002 сс.), СӨ норуотун хаһаайыстыбатын үтүөлэх үлэһитэ Варвара Андреевна Петрова үбүлүүгүгэр анаан истизэнэбэ ыйанар "Ньурба нэһилиэктерин гиэрдэлэрин төһө билэбин?" диэн улуус исторятыгар, кыраайы үөрэтиигэ сөптөөх олус үчүгэй магнитнай оонньуу толкуйдаан онгорбуттар. Бары кыттааччылар сангалы көрүүлээх, саҕа толкуйдаах, үлэлииргэ баалаах эбиттэр. Күрэх түмүгүнэн манньк номинациялар олохтоннулар: Филиппова Саманта Спартаковна - "Моя профессия библиотекарь" (эссе), "Моё творчество" номинация - Федорова Диана Вячеславовна, "Игротека" номинация - Саввинова Елена Анатольевна буоллулар.

Бары күрэх кыттыылаахтарыгар грамота, библиэтиэкэ аатытан фотоальбом бэлэх туттарылына уонна күрэх кыттыылаахтарыгар барыларыгар сэртификээт туттарылына.

Бу манньк тэрээһин кыбаарталга биэрдэ былааннаан уонна эмиэ практическай чаастаах буолар. Библиэтиэкэбэ уопсайа 9 саҕа үлэтиир библиэтиэкэр бааллар. Бүгүнгү күрэххэ 3 библиэтиэкэр кыайан кыттыбатылар.

Сэминээр түмүгүнэн эдэр библиэтиэкэрдэр ытыллыбыт тэрээһин туһалаабын уонна өссө да манньк таһымнаах тэрээһини ыытыллы туралларыгар бэйэлэрин санааларын эттилэр.

Бары кэллигэлэрбэр ситиһилэри, чэгиэн доруобуйаны, дьоллоох олоҕу баҕарабын.

ТИМОФЕЕВА Е. С.,
библиэтиэкэр,
Чапанда.

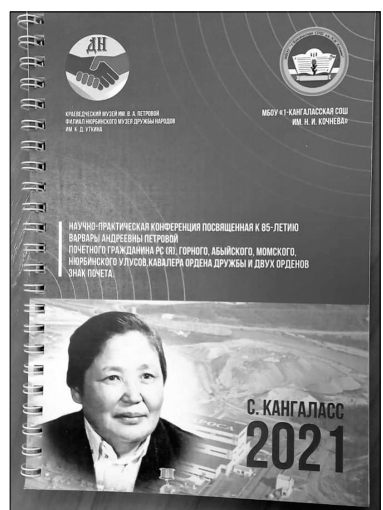
— В.А. Петрова төрөөбүтэ 85 сыла —

Сырдык аатын үйэтитэн

Сэтінньи 22 к. Хангаласка Варвара Андреевна Петрова үбүлүүдээх 85 сылыгар аналлаах өрөспүүбүлүкэтээби научнай-практическай кэмпириэнсийэ 5 улуустан 39 кыттааччыны хабан буолан ааста.

Харантыын миэрэлэрин тутуһан ZOOM платформа нөнүө ыытылына. Кэмпириэнсийэ аһыллыыта С.П. Гаврильев аатынан "Тойук" норуот айымньытын дьэтигэр буолла. Үөрүүлээх тэрээһини оскуола иитэр үлэбэ дириэктэри солбуйааччыта А.В. Васильева аста, эбүрдэ ырыанан кизэргэттилэр В.Винокурова, А.Васильева. Эбүрдэлэрин эттилэр улуус баһылыга А.М.Иннокентьев, олохтоох дьаһалта баһылыгы солбуйааччыта С.А. Семенов, үөрэх управлениетын салайааччыта А.П. Аргунова, Ньурбатаабы К.Д.Уткин аатынан Норуоттар доҕордоһууларын түмэл дириэктэрэ А.А. Туманова, Н.И.Кочнев аатынан оскуола дириэктэрэ Л.Н.Васильев, В.А. Петрова аатынан кыраайы үөрэтэр түмэл сэбиэдиссэйэ З.В.Анисимова.

10 ч. дакылааттары истии оскуола бэлэмнэммит түөрт кабинекка саҕаланна. I сизксийэ "Салайааччы буолан төрөөбүттөр-салайааччы буолаллар" экспертэр бэрэссэдэтэл М.П.Николаева - Үөдэй нэһилиэгин баһылыга, М.Н.Николаева - библиэтиэкэр, А.П. Васильева - уопастыбаннай тэрилтэттэн. II сизксийэ "Ньурбаҕа алмаас бырамысыланнаһын сайдыыта" экспертэр - бэрэссэдэтэл А.А.Туманова - Ньурба түмэлин дириэктэрэ, В.П. Васильева - Ньурбатаабы үөрэх управлениеттэн, М.Л.

Петрова - Хангалас оскуолатын завуһа.

III сизксийэ "Саха Өрөспүүбүлүкэтигэр дириг билиниини ылбыт дьахтар салайааччылар", экспертэр - бэрэссэдэтэл Б.Б. Борисов, Ньурбатаабы түмэл научнай үлэһитэ, К.А.Филиппова - Хангалас оскуолатын химияба учуутала; М.Н. Осипова - Хангалас оскуолатын алын кылаас учуутала.

IV сизксийэ "Кини аата инэриллибитэ..." экспертэр - бэрэссэдэтэл Н.В.Николаев - Ньурба оройуонун Ытык Сүбэтин салайааччыта, Л.В.Никитина - Ньурба түмэлин кылаабынай хранителэ; Г.Н. Антонова - Хангалас оскуолатын библиэтиэкэрэ.

Экспертэр дакылааттары сыаналыыларыгар үлэ аата ис хоһо-

онугар сөп түбэһэрин, научнай-чинчийэр хабааннаабын, дакылааччыт тылын-өһүн, проблеманы сөпкө туруорарын, үлэтин ис хоһоонун сөпкө арыларын көрөн түмүктэри онгордулар.

Научнай-практическай кэмпириэнсийэ кыайыылаахтарынан буоллулар:

- I сизксийэ:
  - 1 м. - Айысхан Егоров (Ньурбатаабы оҕо айымньытын дьэйтэ), салайааччы - М.С. Егорова;
  - 2 м. - Нарыйа Кириллина (Өгөлдөө орто оскуола), салайааччы - А.И. Никитина;
  - 3 м. - Аян Степанов (Ньурба 1 №-дээх оскуола), салайааччы - Е.Ф. Осипов.
- II сизксийэ:
  - 1 м. - Л.Н.Васильева (Маалыкай орто оскуолатын нуучча тылын уонна литературатын учуутала);

2 м. - Т.В. ригорьева (Ньурба 1 №-дээх оскуолатын нуучча тылын уонна литературатын учуутала);

3 м. - А.А. Кириллина (Амма оройуонун В.М.Новиков аатынан Эмис орто оскуолатын учуутала).

III сизксийэ:

1 м. - Яна Григорьева (Ньурба 1 №-дээх оскуола), салайааччы - М.В. Маччасынова;

2 м. - Илья Куимов (Дьокуускай к. Н.О. Кривошапкин аатынан 5 №-дээх оскуола), салайааччылар - А.А. Кычкина, Г.В. Гринчук;

3 м. - Дайаана Лазарева (Ньурба 1 №-дээх оскуола).

IV сизксийэ:

1 м. - Виолетта Иванова (Н.И. Кочнев аатынан орто оскуола), салайааччы - А.А. Третьякова;

2 м. - Доминика Прокопьева (Ньурба 1 №-дээх оскуола), са-

лайааччы - Т.В. Григорьева; 3 м. - Сайаана Семенова (П.С. Егоров аатынан орто оскуола), салайааччы - А.С. Семенова.

Кыайыылаахтарга грамоталар, сыаналаах бириистэр уонна бары кыттыгыттарга сэртификээттэр, В.А. Петрова мэтириэттээх сувенирнай блокноттар туттарылыннар. Сыаналаах бириистэр Ньурба улуунун В.А.Петрова үбүлүүдээх фондатыттан үбүлэнэн ылыннылар.

Мань таһынан анал бириистэр:

1. Сайаана Семеноваҕа - В.А.Петрова аатынан Үөдэй алын сүһүөх оскуола-саадын бириһэ (директор Л.Н. Ли).

2. Василий Гаврильевка - Н.И.Кочнев аатынан Хангалас орто оскуолатын бириһэ (дириэктэр Л.Н.Васильев).

3. Муома орто оскуолатын түмэлин салайааччыта Антонина Ильинична Никулинаҕа - Н.И. Кочнев аатынан Хангалас орто оскуолатын бириһэ туттарылыннар.

Научнай-практическай кэмпириэнсийэ араас улуустартан элбэх кыттааччыны хабан уонна киэн ис хоһоонноох дакылааттарынан бэйэтин сыалын-соругун толору ситистэ. Тэрийээччилэр Н.И.Кочнев аатынан Хангалас орто оскуолатын уонна В.А. Петрова аатынан кыраайы үөрэтэр түмэл кэлэктииптэрэ кыттыыны ылбыт бары үөрэнээччилэргэ, учууталларга, төрөппүттэргэ, салайааччыларга, экспертэргэ улахан махталларын тиэрдэллэр.

В.А.Петрова аатынан кыраайы үөрэтэр түмэл сэбиэдиссэйэ З.В. АНИСИМОВА.

- Алмаас бырамысыланнаһа -

АЛРОСА Үүнэр көлүөнэ пааркатын тутууну үбүлүүр

Дьокуускай куоракка Үүнэр көлүөнэ пааркатын тутууну Саха сирин Үүнэр көлүөнэ тус сыаллаах пуондатыгар тиһигин быспакка көмөтүн суотугар үбүлүүр. Бырайыак уопсай суумата - 1,5 млрд. солк.

СӨ Үүнэр көлүөнэ тус сыаллаах пуондатын кытта биһигэ үлэлээһин - АЛРОСА аһымал үлэтигэр биһир саамай киэн хайысха. 2011 сылтан АЛРОСА социальнай сорукары быһаарарга пуондаба 7,176 млрд. солк. биэрбитэ. 2012-2020 сылларга АЛРОСА үбүн суотугар 39 эбийиэк үбүлэннэ, ол иһигэр, үөрэх - 3, успуорт - 10, култуура уонна сайдыы 10 эбийиэктэрэ, 4 балыһа, 4 доруобуйаны чөлүгэр түһэрэр киин, 3 олоһор дьизэ. Онтон бу күнүргэ өрөспүүбүлүкэ киин куоратын 79-с кыбартаалыгар Үүнэр көлүөнэ пааркатын тутууну тэрийэргэ бэлэмниир үлэлэр сабалланналар.

СӨ Ил Дархана Айсен Николаев санырынан, "Үүнэр көлүөнэ паарката" өрөспүүбүлүкэ саҥа уопастыбаннай сирдэр сайдыыларыгар стандарттары биэриэхтээх, айылҕа-килимэт ыксаллаах усуллубу-йаларыгар олоһор дьон бары ирдэбиллэригэр эппиэттихтээх уонна биһиги омум быһытынан уратыбытын, хотугу колориты көрдөрүөхтээх.

Куорат олохтоохтору уонна баялдьытара сылы быһа сыһаналларыгар, үөрэнэллэригэр 2,4 гектар уопсай иэннээх уопастыбаннай эбийиэк 2025 сылга үлэбэ киллэриллэрэ былаанналар. Эбийиэги тутууну уонна ситэрини СӨ Үүнэр көлүөнэ тус сыаллаах пуондата сүрүннүүр. Бу эргэһиэн килимэтин уратытын учуоттуур сылы быһа үлэһиэр бастаах аһаҕас туона буолуоҕа. Манна актыбынай сыһаналлаһа, салгыһа араас дьаһаллары ыбартаа элбэх кыах үөскүөҕэ. Эдэрдэр кииннэрин дьэтигэр сүрүн тирэх элбэх хайысхалаах, табыгастаах, аһаҕас буоларыгар уонна улартытлар зоналарга уурулунна.

"LETO" диэн куорат эйгэтин тэрийи боппурустарыгар анал кэмпитиэнсийэлээх киин иһитиннэрбитинэн, Үүнэр көлүөнэ паарката - уопастыбаннай паарка уонна үөрэхтэһин киинин функцияларын дьүөрэлиир эбийиэк.

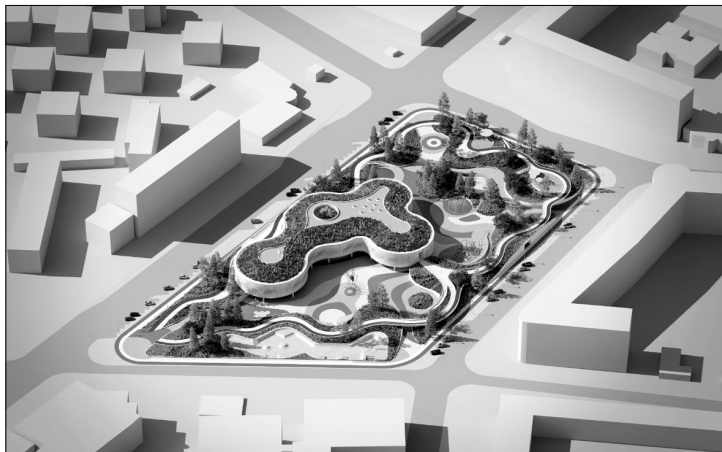
"Паарка оҕолор уонна улахан дьон урбаанна сыһаннаах уонна креативнай үөрүйэхтэри сайыннаралларыгар хайысхаланыаҕа", - диэн билиһиннэрдилэр.

Паарка бырайыага архитектура, бырайыактааһын, тутуу салааларыгар кэккэ кэскиллээх наараадалары номнуо ылла. Ол иһигэр, бырайыак "Architectural Review Future Project Awards-2021" аан дойдутааҕы бириэмийэ "Уопастыбаннай уонна гражданскай тутуу" номинацияга кыайылаабын билиһиннэ.

"Өскөтүн бу паарка, бэл, 30 бырыһыана да олоххо кириэ-бинэ уонна кыайылаабын да билиһиннэригэр, аан дойдутаах пааркаларын аһаҕаһыгар кириэригэр кыах баар дии саныбын", - диэн архитектура Аан дойдутааҕы академиятын бэрэппиэссээрэ, дьүөлүүр сүбэ чилиэнэ Александр Ложкин санаатын үлэһиннэ.

"Үүнэр көлүөнэ паарката - креативнай экзанимикэ сайдыытын тирээб"

"Быһыл АЛРОСА өйбүлүнэн өрөспүүбүлүкэ стратегическай эбийиэтин, Үүнэр көлүөнэ пааркатын, Дьокуускай куорат килбэйэр киинигэр куорат олохтоохтору сылы быһа сыһанар туоналарын олоххо киллэри сабалланна. Эбийиэги үлэлэти 2025 сылга былаанналар, билигин тутула турар кэмигэр биһиги номнуо оскуола үөрэнээччилэригэр уонна ычакка үөрэти өттүн сабалаатыбыт. Биһиги бырагыраамаларыт оҕолор бырайыактыр үлэбэ үөрүйэхтэнэллэригэр, сыһпар технологияларын баһы-

лыыларыгар, урбаан сатабылыгар уонна тус кэмпитиэнсийэлэргэ сыһарыыга - XXI үйэбэ наадалааха барытыгар хайысхаланаллар. Паарка киһи сайдар оскуолатынан буолуоҕа. Үөрэхтэһин кластердарыгар тэрийэр-быраап формалаах араас тэрилтэлэр кэккэ дьаһаллары уонна дьарыктары ыбартаа кыахтанарытара. Ол иһигэр, креативнай индустрия араас хайысхаларыгар - медиаттан, дизайнтан сабалаан, аһылык индустриятыгар тийэ барыта IT-технологиялар туһанылыахтара", - диэн СӨ Үүнэр көлүөнэ тус сыаллаах пуондатын генеральнай дириэктэрэ Владимир Егоров кэспээтэ.

Тутууга бэлэммит

Пуонда былааннамыт тутуу сирин барытын сиһили үөрөппитэ. Оноуоха Роспотребнадзор Сибиридээҕи уонна Уһук Илинни чумааны утары охсуһар Иркутскайдааҕы научнай-чинчийэр институтка анал научнай-чинчийэр эспэртиисэ-

ни сакаастаан ыытарбыта. Институт исписэлиһтэрэ 79 кыбартаал сириттэн 450 кырыс боруобатын араас диригтэн хостоон ылан, толору микробиологическай анаалыһы онорбуттара. Лаборатория чинчийиһилэрин уонна Дьокуускайга сотуун ыарыы эпизотолого-эпидемиологическай балаһаннаһын ырытан көрүү түмүгүнэн, бу сиргэ сотуунтан өлбүт сүөһүлэр көмүллүбэтэхтэр. Бу сир сотуун ыарыылаах кыыл-сүөл көмүллүбүтүн туһунан этиллэр федеральнай респиртэн таһаарылыбыта. Билигин бэлэмниии үлэтигэр тутуу барар сирин усталыы былаанын оноруу кириэр. Ол аата паарка тутулуохтаах сирин уотун бөхтөн-сыыстан, урукку тутуу атахтарыттан ыраастыыллар, буор-кумах куталлар, тутуу ытыллар сирин иили быстах хаха күрүө тутуллар", - диэн "Тутуу дириэксийэтэ" инвестициялыр-тутуу фирма иһитиннэрдэ.

Санатан эттэххэ, паарканы

тутуу туһунан сөбүлэһии быһыл балаһан ыйыгар Саха сирин Үүнэр көлүөнэ тус сыаллаах - пуондатын уонна "Тутуу дириэксийэтэ" инвестициялыр-тутуу фирма икки ардыларыгар түһэриллибитэ. Паарка тутула турар кэмигэр Үүнэр көлүөнэ тус сыаллаах пуондата АЛРОСА өйбүлүнэн оҕолорго уонна ычакка үөрэх саҥа бырагыраамаларын номнуо киллэрдэ. Ол курдук, бу күнүргэ тус сыаллаах пуонда "Хаартыска түһэрээччилэр, видеооператордар уонна медиаискусство, медиаиндустрия эйгэтигэр исписэлиһтэр уопастыбалара" ЯРОО-ну кытта "Proskills Yakutia" оскуоланы үлэтиллэр.

"Тутуу сабаламмытын биллэрилиннэ, онтон биһиги үөрэби, ол иһигэр креативнай экзанимикэбэ, урбаан үөрүйэхтэригэр үөрэнээччилэргэ куурустары, бырагыраамалары сабалаатыбыт. Билигин Дьокуускай куорат 6-10 кылааһын үөрэнээччилэригэр "Ргодвижение бренда" куурус сабалаанна. Бу - медиа эйгэтигэр идэ сатабылларыгар үөрэти, үөрэнээччилэри сайыннары уонна профориентация", - диэн СӨ Үүнэр көлүөнэ тус сыаллаах пуондатын тус сыаллаах бырагыраамаларга управлениетын начаальныһыга Сардана Попова кэспээтэ.

Үөрэх Саха сирин бреннэрин кейстэригэр ытыгылааба. Преподавателлар саһааптарыгар өрөспүүбүлүкэбэ медиа уонна маркетинг эйгэтигэр баһын идэлээхтэр киридилэр. Онлайн уонна офлайн форматтарга хаартыска түһэри, видеомонтаж, сангары ускуустубатын, маркетинговуй стратегияны, медиа-былааны оноруу, каадырдаах анимация төрүттэригэр уонна да атын суолталаах хайысхаларга теория уонна быраактыка дьарыктара былааннаһылар.

"Биһиги быраактыка дьарыктарыгар тирээбэрэн бырагырааманы бэлэмнээтибит, оҕолор айарга-тутарга, бэйэ илиитинэн онорорго үөрэнэллэр. Мин санаабар, аныгы үөрэнээччилэри чопчу ити дьарыктарга үөрэтиэххэ наада, ити аныгы эйгэбэ ураты суолталаах", - диэн ааһар "Пространство" айар платформаны төрүттээчи Алексей Павлов.

"Оноуоха оҕолору коммуникация үөрүйэхтэригэр, дьон иннигэр сангарга үөрэтиэххэ наада. Тоҕо дэтэххэ, бэйэтин ис санаатын сатаан сааһылаан этэр, дьону кытары аһаҕастык кэспэтир киһи мэлдьи ситиһиллээх уонна наадалаах исписэлиһинэн буолуоҕа", - диэр "Ргодвижение бренда" куурус преподавателэ, эксперт Анна Фомина-Миронова.

"Proskills Yakutia" оскуоланы бүтэрбиттэр Дьокуускай куоракка "Квартал труда" креативнай-кластер дьингнээх резиденнэриэн буолуохтара. Ити курдук, АЛРОСА алмааны хостуур хампаанья Үүнэр көлүөнэ пааркатын өйбүлэ, СӨ Үүнэр көлүөнэ пуондатын үөрэххэ бырайыактарын үбүлээһин Саха сирин креативнай экзанимикэтэ тиһигин быспакка сайдарыгар сүрүн усуллубуйанан буолуоҕа.

АЛРОСА пресс-сулууспата.
АЛРОСА пресс-сулууспатын хаартыскалара.

Уважаемые акционеры!

В соответствии с Федеральным законом "Об акционерных обществах" по решению Ликвидационной комиссии ПАО "АЛРОСА-Нюрба" от "15" ноября 2021 г. (Протокол №174/2021 от 15.11.2021 г.) созывается внеочередное общее собрание акционеров Публичного акционерного общества "АЛРОСА-Нюрба".

Собрание проводится в форме заочного голосования 20 декабря 2021 года. Дата определения (фиксации) лиц, имеющих право на участие в собрании, 26 ноября 2021 года.

Повестка дня внеочередного Общего собрания акционеров:

1) О продлении срока ликвидации ПАО "АЛРОСА-Нюрба"

2) О внесении изменений в Положение о ликвидационной комиссии ПАО "АЛРОСА-Нюрба".

Голосование по вопросам повестки дня внеочередного общего собрания акционеров осуществляется бюллетенями для голосования. Заполненные бюллетени для голосования направлять по адресу: 677880, Республика Саха (Якутия), г.Якутск, пер.Глухой, д. 2, корпус 1, счѐтная комиссия ПАО "АЛРОСА-Нюрба".

Дата окончания приема бюллетеней для голосования на внеочередном общем собрании акционеров ПАО "АЛРОСА-Нюрба" - 20 декабря 2021 года.

Ознакомиться с материалами, предоставляемыми при подготовке к проведению внеочередного общего собрания акционеров, можно с 29 ноября 2021 года по 19 декабря 2021 года в рабочие дни с 09 часов 00 минут до 17 часов 00 минут (по местному времени) по адресу: Республика Саха (Якутия), г.Нюрба, ул.Ленина, 25, каб. №317.

Идентификационные признаки акций, владельцы которых имеют право на участие в общем собрании акционеров эмитента: акции именные обыкновенные бездокументарные, регистрационный номер I-01-20179-Р

Правила

заполнения бюллетеня

В бюллетене №1 по вопросам 1 и 2 оставьте не зачеркнутым один вариант голосования, соответствующий вашему решению.

Бюллетень, в котором оставлено не зачеркнутым более одного варианта голосования, а также содержащий подчистки и/или исправления, признается недействительным.

В поле "число голосов" проставляется количество голосов только при голосовании в случаях:

- голосование осуществляется в соответствии с указаниями приобретателей акций, переданных после даты составления списка лиц, имеющих право на участие в общем собрании;

- голосование осуществляется в соответствии с указаниями владельцев депозитарных ценных бумаг;

- голосование осуществляется по доверенности, выданной в отношении акций, переданных после даты составления списка лиц, имеющих право на участие в общем собрании;

- часть акций передана после даты составления списка лиц, имеющих право на участие в общем собрании.

Акционеру или представителю акционера, подписавшему бюллетень, необходимо указать полностью фамилию, имя, отчество.

Внимание!

Если бюллетень, направленный акционеру письмом и возвращенный в Общество, подписан доверенным лицом (представителем акционера), необходимо указать реквизиты доверенности, на основании которой он действует (дату выдачи доверенности) и приложить доверенность (п. 2 ст. 57 ФЗ "Об акционерных обществах"), или ее нотариально заверенную копию.

Не принимают участие в голосовании:

- Бюллетени без подписи акционера;

- Бюллетени, полученные счѐтной комиссией после 19 декабря 2021 года.

Телефон для справок в г. Якутске:

8 (4112) 33-67-85.

E-mail: info@yfc.ru

Table with 4 columns and 10 rows containing various news items, including announcements, obituaries, and local news. Each row contains text in Mongolian script, often with bolded names and dates.

Advertisement for 'НЬУРБА' newspaper. Includes contact information for the editorial office, phone numbers, email addresses, and subscription rates. Features the newspaper's logo and name in large letters.